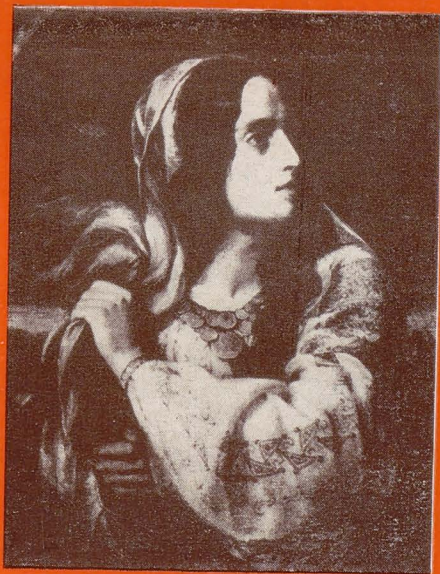

MUZEUL JUDEȚEAN
DE ISTORIE ȘI ARHEOLOGIE
PRAHOVA
BIBLIOTECA

II 2423

ANUL REVOLUȚIONAR 1848
ÎN
JUDEȚUL PRAHOVA

MUZEUL DE ISTORIE AL JUDEȚULUI PRAHOVA

COMITETUL JUDEȚEAN DE CULTURĂ ȘI ARTĂ PRAHOVA

ANUL REVOLUȚIONAR 1848
ÎN
JUDEȚUL PRAHOVA

Nr. inventar 3773-4/P

Verificat 2018

MUZEUL DE ISTORIE

JUDEȚUL PRAHOVA

INVENTAR Nr. 3773/4 P

MUZEUL DE ISTORIE AL JUDEȚULUI PRAHOVA

Lucrare apărută sub îngrijirea
prof. Nr. I. SIMACHE

Pe copertă:
„România Revoluționară“, pictură de Const. Daniel Rosenthal

ECOURI ALE REVOLUȚIEI DIN 1848 ÎN JUDEȚUL PRAHOVA

N. I. SIMACHE și I. GH. BURTOIU

La începutul sec. al XIX-lea procesul de descompunere a feudalismului era în plin progres.

Învechirea relațiilor de producție, bazate pe exploatarea feudală, accentua contradicțiile de clasă și da naștere unei neîntrerupte serii de mișcări revoluționare, al căror rezultat fu înlocuirea vechiului mod de producție feudal cu cel capitalist, baza relațiilor fiind acum constituită de proprietatea capitalistă asupra mijloacelor de producție.

Cristalizarea noilor relații, prin triumful economiei bazate pe schimbul de mărfuri, a dus pe de o parte la accelerarea procesului de formare a burgheziei, iar pe de altă parte la înrăutățirea situației producătorilor, marea masă a țărănimii și muncitorilor din atelierele manufacturiere.

Într-adevăr, de unde la începutul sec. al XIX-lea țăranul clăcaș era obligat să efectueze în Moldova 30—40 zile muncă gratuită, după cum recunoaște însuși R. Rosetti, sociolog burghez, după intrarea în vigoare a Regulamentului organic, în 1831 în Țara Românească și în 1832 în Moldova, „codicele muncii de clacă” sau „o expresie pozitivă a goanei după supramuncă”, cum îl numește K. Marx, trebuie să presteze acum 12 zile clacă anuală.

Norma de muncă pe zi este fixată în așa fel încît nu poate fi executată, după calculul făcut de N. Bălcescu în lucrarea sa „Question économique des Principautés Danubiennes” decît în 56 zile în Țara Românească și 72 zile în Moldova.

Ascuțirea contradicțiilor sociale a dus la mișcările revoluționare din jurul anului 1821, din cadrul cărora face parte și răscoala populară de sub conducerea lui Tudor Vladimirescu.

În condițiile economico-sociale și politice în care s-a produs, răscoala populară a fost înfrîntă.

La mijlocul secolului al XIX-lea lupta împotriva feudalismului a ajuns la culme.

Revoluția izbucnește mai întîi la Paris în februarie. La 13 martie la Viena; de aici se întinde pe tot cuprinsul monarhiei habsburgice. De la Pirinei la Carpați, Europa este zguduită de revoluție. Principatele Române nu sînt ocolite.

La 27 martie 1848 are loc la Iași o simplă mișcare revoluționară, înăbușită în fașă. În Muntenia însă evenimentele au alte proporții. Aici avem de a face cu o adevărată revoluție. Procesul de formare a burgheziei era mai înaintat. Acțiunile revoluționarilor au fost pregătite prin activitatea organizatorică a societății Frăția. Burghezia a știut să atragă, de la început, de partea sa, masele populare: țărănimea și elementele proletare.

Unii dintre conducători luptaseră pe baricade la Paris. În Muntenia tradiția revoluționară era mai puternică. Mai trăiau încă o parte din pandurii lui Tudor Vladimirescu.

Cînd steagul revoluției fu ridicat, la 9 iunie, la Izlaz, masele populare au crezut că a sosit ceasul sfărîmării cătușelor vechilor relații de producție feudală.

În județul Prahova revoluția găsi un profund răsunset.

Organizatorii ei, și în primul rînd Nicolae Bălcescu, au dat o deosebită importanță acestei zone și în deosebi orașului Ploiești.

În acel timp Ploieștii deveniseră deja un important centru economic, venind ca însemnătate după București, Craiova și Brăila.

Așezat la locul de trecere dintre dealuri și cîmpie unde locuitorii își schimbau din vechi timpuri produsele, la întretăierea vechilor drumuri de comerț care coborau din Transilvania pe văile Prahovei și Teleajenului la a căror confluență se dezvolta, cu acelea care veneau din partea de apus a țării, prin Tîrgoviște, Tîrgșor spre Buzău, Brăila sau Piuța Petrii către schelele dunărene, Ploieștii devin din acest timp un însemnat centru economic. Negoțul cu piei, sare și păcură, care începe să fie prelucrată în găzării primitive, pînă la 1857 cînd M. Mehedințeanu fondează la bariera Rîfovului prima rafinărie modernă din țară, deschide noi perspective

oraşului. Tradiţia de luptă revoluţionară era mai accentuată în această parte.

La finele sec. al XVIII şi la începutul sec. al XIX-lea Ploieştii duseseră o grea şi lungă luptă cu feodalii locali.

Din 1774 era domnitor al Ţării Româneşti Alexandru Ipsilanti.

Acesta avea un văr scăpătat, împovărat cu o casă grea, dar fără avere ca „să se poată chivernisi“. Alexandru Ipsilanti socotind oraşele ca proprietate particulară, dăruie lui Enache Moruzi, în 1775, oraşele Ploieşti şi Tîrgşor cu moşiile lor.¹⁾

Tîrgşorul, în declin economic, renunţă la luptă. În curînd, oraşenii supuşi aceluiaşi obligaţii ca şi clăcaşii părăsire oraşul care se prefăcu într-un morman de ruine peste care se mai ridică şi azi rămăşiţele mănăstirii lui Antonie Vodă din Popeşti şi ale bisericilor lui Vlad Ţepeş şi celorlalţi ctitori.

Ploieştenii însă, mai numeroşi şi mai puternici din punct de vedere economic, începură lupta. Ei se adresează aceluiaşi domnitor, care în faţa mărturiilor şi actelor prezentate fu nevoit să revie printr-un nou hrisov din anul 1781 prin care menţine dania asupra moşiei oraşului către vărul său Enache Moruzi, dar lasă oraşul liber.²⁾ Oraşenii nu se mulţumesc cu aceasta. Ei se adresează lui N. Mavrogheni care le dă dreptate, anulînd dania lui Ipsilanti.³⁾ Domnitorii următori însă, rude sau protectori ai Moruzeştilor, le confirmă actul din 1775.

În 1807, exasperaţi de abuzurile administraţiei, ploieştenii se răscoală.

Casa cea mare, cu etaj, din Ploieşti, a Moruzeştilor fu dărîmată. Piatră pe piatră nu mai rămîne. Dar cu aceasta nu o scot la cap. Adversarii lor aveau protectori suspuşi. Între timp oraşul decăzuse neconţinut. În 1810 nu mai înnumăra decît 2 000 locuitori. Procesul se continuă pînă în timpul administraţiei lui Kiseleff, cînd oraşul fu îndreptăţit, rămînînd liber.⁴⁾

Din analiza condiţiilor generale economico-sociale, rezultă că momentul era favorabil unei ridicări de masă.

1) M. Sevastos : „*Monografia oraşului Ploieşti*“, Buc., 1937, pag. 11.

2) Academia R.S.R., *Condiţia brîncovenească*, L.X., pag. 65.

3) *Hrisovul din 1786*, nov. 12.

4) M. Sevastos. *ibidem*, pag. 35.

Prin depozitari violente, boierii și mănăstirile acaparaseră în ajunul revoluției din 1848 aproape trei sferturi din suprafața Țării Românești, astfel încât numai un sfert rămăsese în stăpânirea țăranilor liberi.

Metode de stoarcere a birurilor. Litografie de *Begenau*

Vătafii unui boier îi aduceau la cunoștință în 1827 că satul Crivina din județul Prahova s-a spart, adăugînd : „...noi cu judecătorul judecăm, închidem, împlinim, slobozim, trebile ni le cătăm dar mai bine cînd Dvs. vă aflați aici. Cu noi doarme pămîntul.“⁵⁾

În aceste împrejurări, țăranii au socotit că acum a sunat ceasul eliberării din jugul clăcii.

⁵⁾ Gh. Georgescu-Buzău, „N. Bălcescu“, E.S.P.L.A., Buc., 1956 pag. 36.

Recrutarea în armată în prima jumătate a sec al XIX-lea

Bejenirea țăranilor

De altfel, nu cu mult înainte de 1848 avuseseră lor mișcări țărănești.

Astfel, „cea mai cunoscută este cea de la Bezdead și Țița“ (Dîmbovița)... moșnenii de aici protestează în același an 1819 pentru faptul că „...logofătul Stefan Bellu... le-a luat moșia cu silnicie“.⁶⁾ Tot aici mai este de menționat lupta pe care țăranii din Telega o duceau împotriva mănăstirii Mărgineni care încerca să cotopească și partea liberă a satului.

Un rol important îl joacă însă în revoluția de la 1848 și elementele proletare din această regiune. De bună seamă că la această dată nu se poate vorbi încă de un proletariat constituit ca clasă. Muncitori existau însă, și încă destul de numeroși. Ei nu erau formați numai din cei care lucrau în atelierele manufacturiere, din calfele și ucenicii din breslele orașelor, dintre care cei mai numeroși erau tăbăcarii, ci mai ales din muncitorii care lucrau în saline dintre care cele mai însemnate erau cele de la Telega și Slănic și care erau cunoscute sub numele de „ciocânași“ și „măglași“.

Condițiile grele în care lucrau produceau mari nemulțumiri, care duceau la acțiuni ca aceea din 1813, de care vorbește un document recent descoperit în Arhivele Statului Ploiești,⁷⁾ din care rezultă că puțin timp înainte de acea dată se produsese mișcări la salina din Telega. Ele fiind înfrînte, muncitorii își luau angajamentul printr-un zapis pe care îl dădeau la mîna „ipistatului ocnelor“ că nu le vor mai repeta și vor fi supuși la toate poruncile.

„În 1835 avusese loc la Slănic o răsvrătire a lucrătorilor de la salină, iar în august 1848 fusese un început de revoltă a ciocânașilor la Telega⁸⁾).

Pentru aceste motive organizatorii revoluției din 1848 au pus un deosebit accent pe județul Prahova.

Într-una din scrisorile sale către V. Alecsandri⁹⁾, intitulată „Nicu Bălcescu“, Ion Ghica scrie :

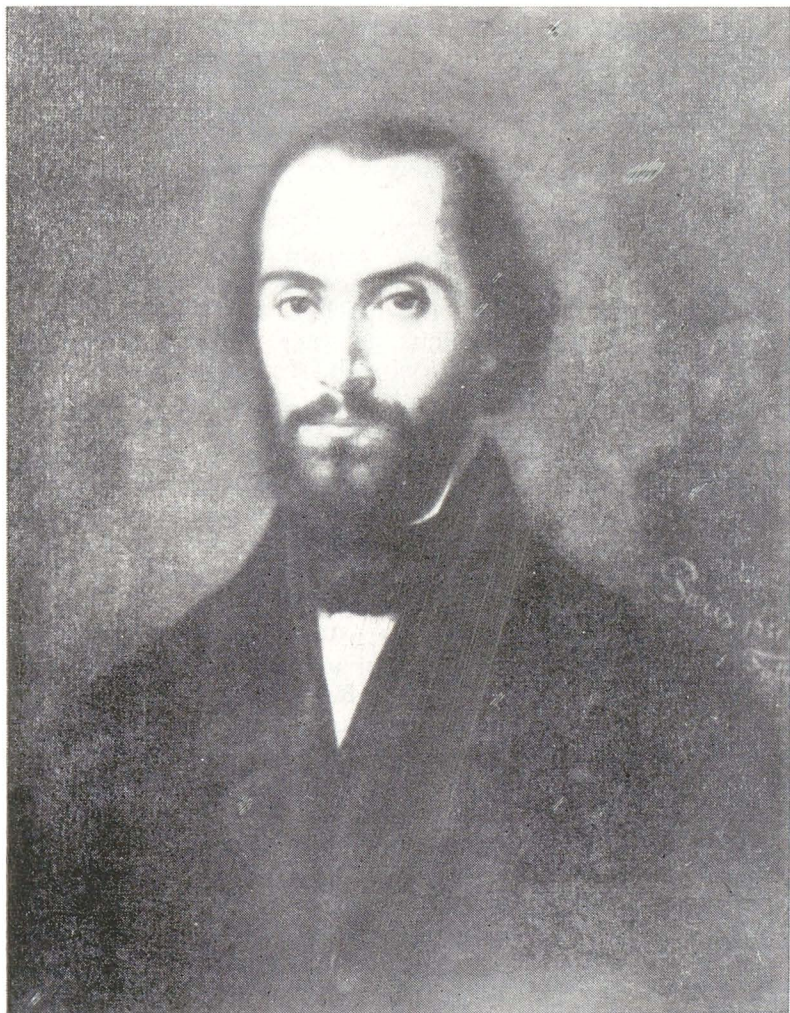
„Acolo într-o întîlnire, la Giurgiu, cu Tei, ne-am învoit ca revoluțiunea să izbucnească în București și în Ploiești în ziua de Paște...

6) *Ibidem*, pag. 226

7) Vezi revista „Din activitatea muzeelor noastre“, vol. I, pag. 123

8) G. Georghescu-Buzău. *ibidem*, pag. 112.

9) I. Ghica, „*Scrisori către V. Alecsandri*“, ed. Cultura Românească, Buc., pag. 519—21.

N. Bălcescu, pictură de Gh. N. Tattarescu (1851)

Cu banii ce putusem aduna, cumpărasem pe sub mână toate puștile și pistoalele care se găseau în prăvăliile din București și din Ploiești...

La începutul lui aprilie rolurile noastre ale fiecăruia erau împărțite.

Nicu Bălcescu cu Teologu erau destinați a merge la Telega unde Marin Serghiescu (Naționalu), Telegescu și Duca erau înțeleși cu ciocânașii, ca d-acolo să pornească să răscoale Ploieștii, unde aveam înțelegere cu mai mulți dintre negustori...“

C. Colescu-Vartic, la rîndu-i, arată că „...mișcarea era pregătită să isbucnească încă înainte de Paști. Comitetul preparase toate pentru ca să se înceapă deodată în Vilcea, în Prahova, la Izlaz și la București“¹⁰⁾.

Pentru a scăpa de o nouă arestare, Bălcescu este nevoit să stea ascuns, petrecînd zile și nopți în pădurile Prahovei și umblînd sub numele împrumutat de Basil Olduk.

„Izlazul cît și Telega — de unde urma să pornească semnalul — erau cunoscute ca puternice centre țărănești, unde clăcașii dovediseră în repetate rînduri cerbicia lor“¹¹⁾.

Intr-adevăr, Pătrașcu cel Bun dăruise o parte din acest sat — Telega de sus — Mănăstirii Mărgineni. Călugării nu s-au mulțumit cu ceea ce scria în „Cartea Domnească“, ci au căutat să pună stăpînire pe întregul sat¹²⁾.

În fața acestei situații, țăraniile telegeni s-au apărut cu îndîrjire, reclamînd la tribunal și arătînd că „a fost o nelegiuită hrăpire și o vrednică de defăimat împlinire cu atît mai scîrboasă, căci s-a făcut din partea unei sfinte mănăstiri, din partea unor sfinți și dumnezeești călugări care ar fi trebuit să le dea pildă de moralitate, de iubire, de omenie și milostenie, iar nu de o lacomă și defăimată împilare“¹³⁾.

Procesul dintre locuitorii comunei Telega și mănăstire a început în 1845 și s-a terminat în 1848, luna septembrie, prin cîștig de cauză pentru țărani.

De remarcat că procesul s-a sfîrșit în anul revoluționar 1848, iar sentința Tribunalului Prahova, favorabilă țărănilor, nu s-a pronunțat de către judecător fără teamă de revoluție.

10) „1848 — Zile Revoluționare“, pag. 134.

11) N. Bălcescu, „Românii sub Mihaș Viteazul“, Opere complete, vol. I. Introducere, p. 24 Ediție îngrijită de Stelian Semedrescu.

12) Stoica Teodorescu, „Monografia com. Telega“, p. 128.

13) *Ibidem*. Extras din hotărîrea judecătorească a Trib. Prahova; dos. 66 din anexă, pag. 129.

Legăturile cu elementele revoluționare din județ se mai țineau prin Costache Telegescu, fost ofițer înlăturat din oștire, de fel din Telega, după cum arată numele, și cpt. Al. Cristofi, comandantul gărzii de la închisoarea pentru deținuți politici de acolo.

Primul, Costache Telegescu, participase la mișcarea revoluționară condusă de D. Filipescu din 1840, iar cel de-al doilea — cpt. Al. Cristofi — era un vechi membru al organizației Frăția. Acesta își va aminti mai târziu că: „În ajunul acelor zile memoriale de 9 și 11 iunie 1848 eu m-am întâlnit cu Nicu Bălcescu, de fericită amintire, într-un crîng în drumul dintre Telega și Cîmpina, care mi-a dat o țigaretă în care era ascuns un bilet de la Tell care îmi scria: „Scoală-te dacă îți iubesci țara“¹⁴⁾.

În special, N. Bălcescu avea legături mai strînse cu Prahova. După cum se știe, tatăl său, boiernaș cu rang de pitar, avea o moșie în acest județ.

După înfrîngerea mișcării din 1840, dintre cei condamnați unii au fost trimiși la ocna din Telega iar alții la mănăstirea Snagov. Cezar Boliac fu surghiunit la Mănăstirea Poiana Mărului din fostul județ Rîmnicul Sărat¹⁵⁾, iar N. Bălcescu închis la Mărgineni, la 30 km. de orașul Ploiești.

„În singurătatea acestei închisori, Bălcescu a cules documente și și-a pregătit materialele trebuincioase pentru scrierea intitulată „Puterea Armată“. Este vorba probabil de studierea unei colecții de documente care se vor fi aflat la Mănăstirea Mărgineni, ctitoria Cantacuzinilor, transformată apoi în închisoare politică“¹⁶⁾.

Pentru aceste motive, stabilind planul revoluției, ce urma să izbucnească simultan în județele Prahovei la Telega, în Romanați la Izlaz, în Vilcea la Ocele Mari și în București, „Bălcescu și-a ales probabil această regiune și pentru ca să-i revină lui sarcina și bucuria de a dezăvori îndată după izbucnirea revoluției porțile grele ale închisorii de la Telega, pentru ca împreună cu ei să pornească de aici revoluția“¹⁷⁾.

14) Gh. Georgescu-Buzău, „N. Bălcescu“, E.S.P.L.A., Buc. 1956, pag. 113.

15) I. C. Filitti, „Tulburări revoluționare în Țara Românească între anii 1840—1843“. Buc. 1912, pag. 54—85.

16) Gh. Georgescu-Buzău, *ibidem*, pag. 64.

17) Idem, *ibidem*, pag. 112.

Puternicul răsunset al revoluției de la 1848 în acest județ se mai datorește și intensei participări a învățătorilor și profesorilor, care răspîndeau în mase ideile progresiste.

Dintr-o statistică publicată la 1 iulie 1842, rezultă că la acea dată situația școlilor din județele Prahova și Săcueni ¹⁸⁾ era următoarea :

Numele județului	Șc. comunale		Șc. particulare		Limbi de predat	Școli normale	Nr. total	
	Școli	Elevi	Școli	Elevi		Numele orașului	Nr. școlilor	Nr. elevilor
Prahova	51	721	16	341	8 româna 4 greaca 1 franceza 1 bulgara 1 ebraica	Ploiești 158	68	1220
Săcueni	136	2190	1	9	greaca	Văleni 90	138	2289

În timpul revoluției, unii dintre învățători și profesori au fost numiți de Guvernul Provizoriu comisari însărcinați cu propaganda. Astfel, Ion Gherasim Gorjan, profesorul Școlii Normale din Ploiești, fu numit comisar cu propaganda în Plasa Filipești.

La 28 iunie el se adresează administratorului jud. Prahova cerîndu-i să dea ordin subadministratorilor să pună în vedere candidaților de învățători de prin sate și învățătorilor particulari de prin târguri și din Ploiești... „spre a veni la Școala Normală fără cea mai mică prelungire peste acest termen (8 iulie), fiind adunarea acestora de cel mai mare interes în gravele momente ale timpului de acum al răsme-riței binelui comun“ ¹⁹⁾.

¹⁸⁾ Județ desființat la 1 ianuarie 1845 Cuprindea văile superioare ale Teleajenului și Buzăului. Avea capitala inițial la Vălenii de Munte și mai apoi la Bucov.

¹⁹⁾ Muzeul județean de istorie din Ploiești. Inv. nr. 6046.

Menținerea relațiilor de producție perimate care frînau procesul de dezvoltare a economiei românești și accentuau criza sistemului feudal, ascuțea contradicțiile și creia premisele revoluției.

Cercetînd cauzele care au produs-o, Nicolae Bălcescu putea să afirme cu drept cuvînt că :

„Revoluția de la 1848 n-a fost un fenomen neregulat, efemer, fără trecut și viitor, fără altă cauză decît voința întîmplătoare a unei minorități sau mișcarea generală europeană. Cauza ei se pierde în zilele veacurilor. Uneltorii ei sînt optsprezece veacuri de trude, suferințe și lucrare a poporului român asupra lui însuși“.

Lupta popoarelor pentru libertate și progres s-a manifestat, cu tărie în 1848.

Poporul român a stat în furtunoasele zile ale anului 1848 în fruntea forțelor sociale înaintate, ceea ce îl determină pe K. Marx să afirme că Varșovia, Debreținul și Bucureștii au fost limita de răsărit a revoluției.

Generate de aceleași cauze, revoluțiile din cele trei țări române au urmărit obiective comune.

Semnalul revoluției a pornit din străvechiul pămînt al Moldovei. Forțele de producție fiind mai slab dezvoltate aici, au determinat înfrîngerea ei în fașă.

În ziua de 9 iunie 1848 revoluția a izbucnit la Izlaz. După binecuvîntarea preotului Radu Șapcă se citi Proclamația alcătuită de Nicolae Bălcescu și proiectul de constituție.

Cei dintii care aleargă sub steagurile revoluției au fost țărani.

Prima lor reacțiune a fost aceea de a cere proprietarilor și arendașilor îmbunătățirea situației. Astfel, locuitorii din mahalaua Sf. Sava din Ploiești, se adresează, la 22 iunie 1848, cîrmuirii județului cu jalbă în care reclamă pe arendașul moșiei Tătărani, pe care o munceau.²⁰⁾

La 14 iulie, locuitorii dajnici rudari din satul Mărginenii de jos, se plîng administrației împotriva arendașului moșiei²¹⁾.

Starea de spirit era prielnică luptei. Țăranii erau nerăbdători să împartă pămînturile moșierești.

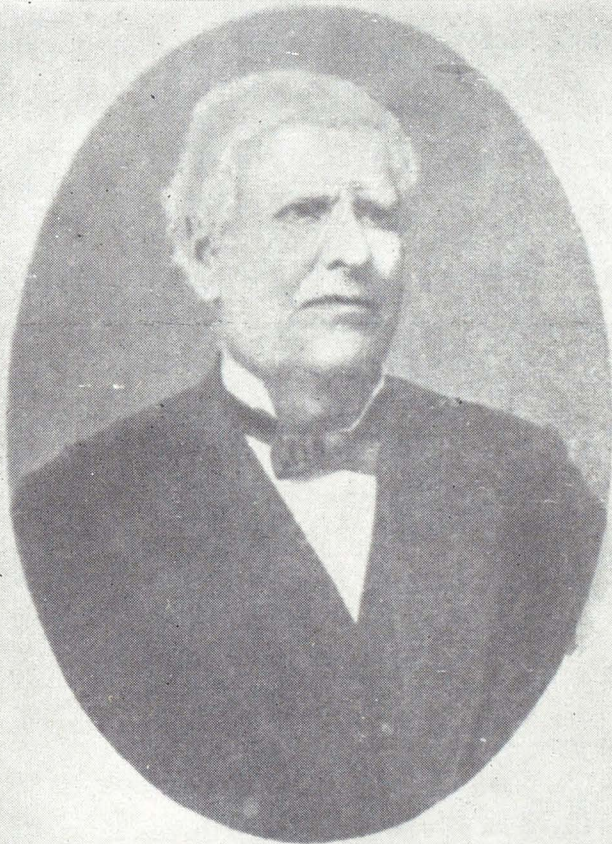
²⁰⁾ Arhivele Stat. Ploiești ; Prefectura jud. Prahova ; dos. nr 14/1848.

²¹⁾ *Ibidem*. În fotocopie la Muzeul jud. de istorie din Ploiești, Inv. nr. 6048.

Grup de revoluționari români manifestând la București.
Acuarelă de *Kostake Petrescu*

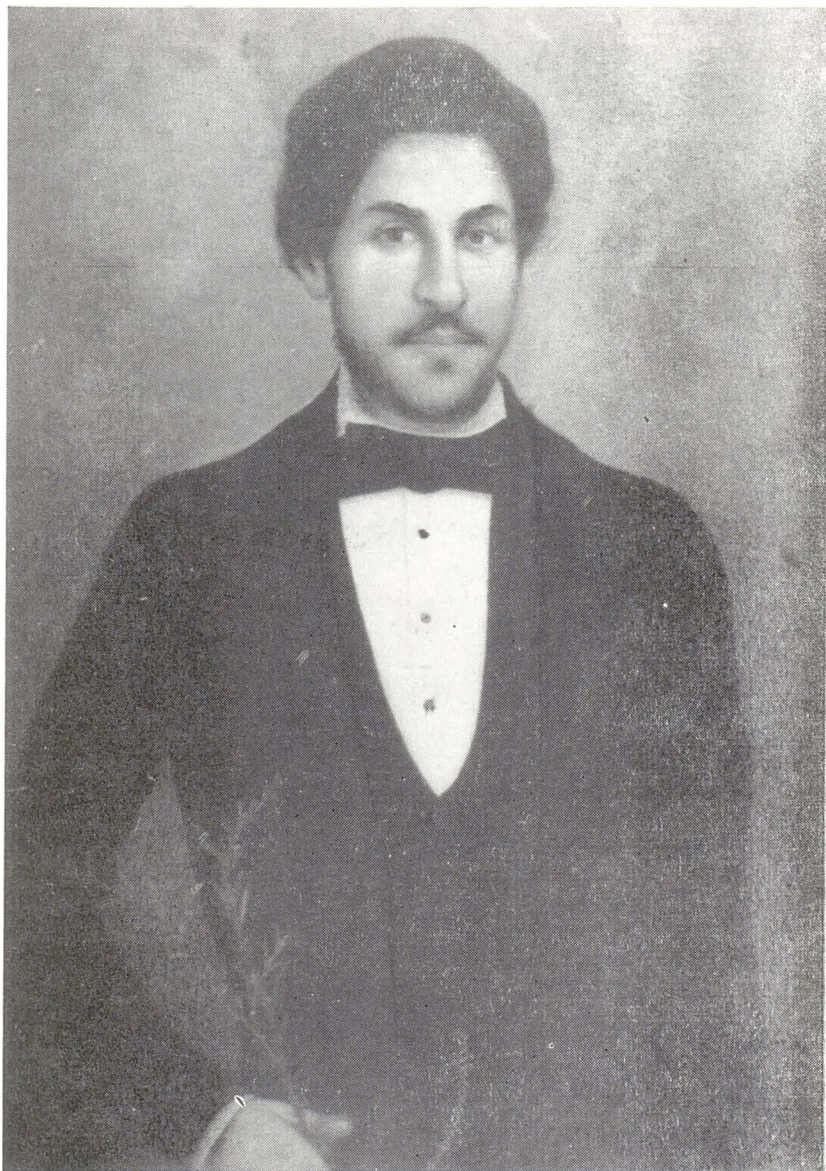

Spre adevărate amintiri am
dat numele lui Ion Codreanu
cu J. Ionescu

54. 1. 14

D. Te Vrăda

Ion Ionescu de la Brad, vicepreședinte al Comisiei proprietății.

C. T. Grigorescu — unul din conducătorii revoluției din 1848 din orașul Ploiești

<https://biblioteca-digitala.ro / histmuseumph.ro>

I. D. Negulici, administrator al județului Prahova în timpul revoluției

«În adevăr, pe la unele sate s-au arătat cu nerăbdare a-și mai îndeplini datoriile lor precum mai cu seamă la Comarnic, dar la asemenea sate pricina nerăbdării lor provine și din asprimea și neomenia sau a proprietarilor sau a arendașilor, aflându-se foarte lacomi. Gvardia Națională se organizează pretutindenea, pătrunzându-se sătenii și orașenii că această instituție este cu totul în folosul lor»²²⁾.

Revizorul de 6 județe, N. Crețulescu, raportează asupra stării de spirit a populației din județul Prahova : „Nu lipsesc a supune la cunoștiința Dv. că la preumblarea mea în județul Prahova, am rămas mulțumit despre administrație, că sătenii pretutindenea s-au pătruns de adevăr»²³⁾.

La 16 iulie locuitorii din com. Vîlcănești, jud. Prahova, se plîng împotriva arendașului care i-a încărcat la socoteli²⁴⁾.

Nemulțumirea țăranilor se manifestă și sub forma împotrivirii și a refuzului de a mai îndeplini obligațiile care derivau din situația lor de clăcași.

La 22 iunie, starețul Mărginenilor adresează cîrmuirii o plîngere în care arată că locuitorii de pe moșiile mănăstirii refuză să-și îndeplinească îndatoririle²⁵⁾.

Arendașul moșiei Ariceștii de Sus, reclamă administrației, la 2 iulie 1848, că țăranii clăcași refuză să plătească „drepturile proprietărești»²⁶⁾.

O plîngere asemănătoare o face R. Hristu, arendașul moșiei Breaza, din Plaiul Prahovei, căci iată ce cuprinde ordinul numărul 7404 din 4 iulie către Corpul de dorobanți din județ : „Primind aceste ordine și săvîrșind îndatorirea pusă asupra-î prin rezoluția... dată la reclamația d. R. Hristu, arendașul moșiei Breaza, din despărțirea Plaiului Prahova, pentru restatornicirea liniștii conlocuitorilor clăcași și înțelegerea datoriilor lor către proprietate după legile vechi, să te scoli să vii la reședința administrației fiind trebuință în alte însăr-

---

²²⁾ „Anul 1848 în Principatele Române“. Acte și Documente. București, 1902, pag. 588.

²³⁾ *Ibidem*. Documente și acte, București, 1902, p. 587—588.

²⁴⁾ *Arhivele St. Ploiești*, Pref. jud. Prahova ; Dos. nr. 14/1848 În fotocopie în arhiva Muz. jud. de istorie Ploiești. Inv. nr. 6049.

²⁵⁾ *Ibidem*. În fotocopie în Arhiva Muz. jud. de istorie Ploiești. Inv. nr. 6055.

²⁶⁾ *Ibidem*. Din Dos. nr. 14/1848. În fotocopie în arhivele Muz. jud. de istorie din Ploiești. Inv. nr. 10857.

De 6689 An 2: 548

la prezenta

Handwritten text in Romanian, appearing to be a legal or administrative document. The text is dense and difficult to decipher due to the cursive script and fading. It seems to contain a formal notice or order.

Ordinul Cîrmuirii Prahova către subadministratorul Plășii Filipești în care se poruncește a se aduce la ascultare țărani clăcași de pe moșia Ariceștii de Sus, care nu mai respectă vechile legi ale proprietății (2 iulie 1848)

Faint, illegible handwritten text in a cursive script, likely Romanian, covering the upper portion of the document.

Document care vorbește despre înfrîngerea mișcării pentru pămînt a țăranilor — la cererea arendașului moșiei Breaza din Plaiul Prahova (4 iulie 1848)

cinări ce te aşteaptă, iar pentru cealaltă cercetare după ordinul nr.... nu voi intra în observație, necercetînd deocamdată împrejurările²⁷⁾.

În fața acestei situații, Guvernul Provizoriu, sub influența elementelor capitulante, trimite către cîrmuirile județelor ordinul nr. 3729, din 14 iunie, adică chiar din primele zile după preluarea puterii. Din acest ordin se vede că : „Departamentul a luat știință că locuitorii țărani și-ar fi năpustit (părăsit, n.a.) chiar munca pămîntului, preumblîndu-să de la un loc pînă la altul fără nici un rezultat. De aceea, grăbește a scrie acei cinstite cîrmuiri ca îndată prin subcîrmuitorii respectivi să restatornicească îndată pe toți aceia ce-și vor fi năpustit (părăsit, n.a.) a lor îndeletnicire în cea de mai nainte stăruință asupra muncii pămîntului și a altora în parte interesul mai cu seamă acum fiind timpul recoltei, fiind încredințați că oricînd stăpînirea va avea trebuință de ajutor să va urma întru sprijinirea drepturilor patriei. Domnul cîrmuitor este rugat pentru aceasta să deslușească locuitorilor și să-i facă să înțeleagă bine că pentru ei binefacerile acestei noi constituții să nu să întoarcă element de neorînd și tulburare pentru ceea ce se atinge de proprietate. Nimeni nu are a cere vreo modificare legii celei în ființă, pînă cînd Obșteasca Adunare Națională Constituantă nu va hotărî legea cea specială pentru ale proprietății“.

Seful Departamentului, ss *N. Golescu* ²⁸⁾.

Vagile promisiuni din manifest nu satisfac însă pe țărani. Prin ordinul său din 16 iulie 1848, Departamentul din Lăuntru dispune ca arendașii să nu mai asuprească pe clăcași, iar aceștia să se supuie la „vechile legi ale proprietății“²⁹⁾.

Țăranii nu se supun însă ; ei își manifestă nemulțumirile prin forme mai violente. Astfel, încă din 4 aprilie, pitarul Stanciu Șoiculescu îndreaptă către Domnitorul Gh. Bibescu o jalbă prin care reclamă pe Hristodor Cereșanu, arendașul moșiei Călinești, plaiul Cîmpinii, proprietatea generalului

---

27) *Arhivele Statului Ploiești* ; Pref. jud. Prahova. Inv. nr. 14/1848. În fotocopie la Muz. județean de istorie Ploiești. Inv. nr. 10858

28) *Ibidem* ; Dos. nr. 14/1848.

29) *Ibidem* ; nr. dos. 14/1848. În fotocopie în arh. Muz. jud. de istorie. Inv. nr. 6051.

vechile legi

[Faded handwritten text, likely a legal document or official correspondence, written in a cursive script.]

[Handwritten signature or name at the bottom of the page.]

Ordinul Ministerului din Lăuntru către administratorul jud. Prahova prin care se recomandă ca arendașii să nu mai asuprească pe clăcași iar aceștia să se supună la „vechile legi” ale proprietății. (16 iulie 1848)

N. Mavru, pentru faptul că acesta, însoțit de... „un arnăut, un dorobanț și o sută de locuitori țărani din satul Cătina“. înarmați cu puști, topoare și ciomege l-au luat de la masă, l-au tirit, scuipat și bătut³⁰⁾.

La 24 mai 1848, Cîrmuirea de Prahova aduce la cunoștință Departamentului din Lăuntru că... „o ceată de tîlhari. năvălind noaptea cu arme asupra arendașului (moșiei Fintînele n.a.) au căznit pe el cît și pe soția lui“³¹⁾.

Față de această situație. Guvernul Provizoriu ia măsuri să trimeată la sate pe comisarii însărcinați cu propaganda spre a-i liniști pe țărani și a-i convinge să-și îndeplinească obligațiile față de proprietari. Nici această încercare nu avu însă mai mult succes.

Faptul rezultă cu claritate din reclamația pe care o adresează, la 22 iunie, arendașul Mănăstirei Mărgineni, cîrmuirii jud. Prahova, în care se spune :

«După punerea la cale urmată de domnul administrator cu orînduirile de comisar a merge prin satele județului spre a face cunoscut tuturor locuitorilor ce pînă acum au fost supuși la răspunderea proprietăricească ca fiecare să-și urmeze ale lor îndatoriri pentru proprietar sau arendaș pînă la întocmirea legilor celor nouă în urmarea, căreia, mergînd cu domnul Juanne Gorjan, comisarul Plășii Filipeștilor, însoțit și cu domnul subadministrator la satul Vlădeni, moșia sfintei Mănăstiri Mărgineni, pe care subiscălitul o are în arendă și potrivit cu povățuirile date de guvern prin domnul administrator, aducînd pre locuitori, le-au făcut cunoscut ca să-mi păzească datoriile întru toate precum au urmat și pînă acum. asupra cărora au arătat cu totul împotrivire zicînd că ei cunosc de acum desființarea arătatelor îndatoriri și nu numai atît, dar unul din dîșșii, anume Șerban Gruia, a îndrăznit să zică chiar în fața dlui comisar și a dlui subadministrator că dacă arendașul va mai trimite la dînsul să-l ia la lucru el dă cu pușca în cine va merge la dînsul. Apoi dacă la această mare neleguire nu se va face vreo dojenire potrivită cu ale lor îndrăznete și rele urmăriri, noi, atunci, unii din arendași, sîntem stinși din fața pămîntului ; să las că porumbul mi-au rămas peste 20 pogoane nesăpate dar vîz că o să mi se pră-

30) *Ibidem*. Dos. Prefecturii Prahova. Inv. 1/1848. f. 82.

31) *Ibidem*, f. 226

pădească și grîul, căci nu am cu cine să-l secer ; care împotriviri ne nădăjduite și negîndite îmi amenință o pagubă încît să rămîn stîns și fără vreo altă nădejde de a mă hrăni, dacă vreodată oi pierde bunul puțin ce am. Pentru care rugăm pe d-l administrator ca cît mai fără zăbavă să ia cele mai cuvicioase măsuri spre îndreptarea acestui rău pre lîngă care poate să se mai întîmple și altele după pornirea relelor urmări“.

Pe această plîngere administratorul pune următoarea rezoluție : „Spre pilduirea și a altora, arătatul Șerban Gruia să se ducă cît mai degrabă în pază bună la administrație“³²⁾.
Iunie 22.

Evenimentele devin din ce în ce mai grave.

Prin jalba sa din 6 iulie 1848, I. Afendi aduce la cunoștință Guvernului Provizoriu că o ceată de țărani a zdrobit din bătaie pe arendașul satului Valea Boului, Constantin Ion Grecu ³³⁾.

La 14 iulie, Anastasie, arendașul moșiei Stoienești, se plînge că țărani nu respectă ordinul Guvernului Provizoriu și lasă recolta pe cîmp ³⁴⁾.

La 16 iulie, proprietarul moșiilor Sicrita și Ciupelnița se plînge că clăcașii au devenit rebeli și au bătut o slugă a sa. Indică drept conducător pe un anume Nicolae Cîrjan.³⁵⁾

Din adresa profesorului Ion Gherasim Gorjan, din 28 august 1848, către administratorul Districtului Prahova, rezultă că și țărani din satul Drăgănești se răsculară între timp :

„Cu ocazia libertății noastre, urmărindu-se oarecare neorînduiri de nesupunere între locuitorii satului Drăgănești, din Plasa Cîmpu, s-au strămutat în Ploiești proprietarii acestui sat dimpreună și cu învățătorul comunal de acolo“³⁶⁾

Intrarea turcilor în țară, ocuparea Bucureștilor la 13 septembrie, în urma luptei din Dealul Spirei, au dus la înfrîn-

---

32) *Arhiv. St. Ploiești* : Prefectura jud. Prahova ; dos. 14/1848. În fotocop. în arh. Muz. jud. de istorie Ploiești. Inv. nr. 6054 ; filele 73—74.

33) *Ibidem*. Inv. nr. 1/1848, f. 301.

34) *Ibidem*. Dosar nr. 1/1848, În fotocopie la Muz. jud. de istorie Ploiești. Inv. nr. 6052.

35) *Ibidem*, În fotocopie la Muz. jud. de ist. Ploiești. Inv. nr. 6053.

36) *Ibidem*. Inv. nr. 79/1848, Aug. 28.

gerea revoluției. Atitudinea capitulantă a moderaților, nesatisfacerea revendicărilor maselor populare, tactica de su-punere față de turci, lipsa de acțiune a radicalilor, uneltirile boierilor, iată principalele cauze ale eșecului.

Țăranii continuă însă a se împotrivi reîntroducerii clăcii. Așa fac țăranii din comuna Fulga, Plasa Cîmpu.

La 7 octombrie 1848, subcîrmuitorul Plășii Tîrșor aduce la cunoștința cîrmuirii județului Prahova activitatea preotu-lui Panait din satul Drăgănești, Plasa Cîmpu, care agită pe locuitori, citindu-le adesea din constituția ce s-a găsit la el, cerînd să se stîrpească răul ce-l poate aduce³⁷⁾.

Proprietarul moșiei Podul Văleni, printr-o jalbă din 10 oct. 1848, face cunoscut administrației că patru locuitori care au luat parte la revoluție „mai poartă duhul tulburărilor constituției și acum, îndărătnicindu-se la indatoriri și instigînd și pe ceilalți locuitori”³⁸⁾.

Agitația continuă și în rîndul ciocănașilor.

În ordinul său nr. 1606 din 16. II. 1849, Departamentul Trebilor din Lăuntru scrie Cîrmuirii județului Prahova :

„Cinstita visterie prin adresa cu nr. 462 întemeiată pe raportul Direcției Ocnelor, și acesta pe al Cămărășiei Ocnei Telega, încunoștiințînd Departamentului, că un Nică Savu de acolo, pe lîngă nesupunerea ce arată. se cearcă a face la ocnă și tulburări și fiindcă o asemenea faptă și urmări răzvrăti-toare a numitului Nică merită să fie muștrată după măsura la care se vede ajunsă fără a se lăsa prilej tulburătorului să-și întinză relele povățuiri și incitări și către alți din consăteni, încît să se petreacă mai cu anevoie o vătămătoare societății mișcare, cere Cinstita Visterie a se ridica îndată acel răzvră-titor și a se aduce aici sub pază și priveghere spre a nu scăpa și fugi cît să rămîie mîntuit de osînda ce merită, ba încă că este de cuviință și de folos a lipsi un asemenea om din mijlo-cul sătenilor pentru un soroc oarecare.

Drept aceia, Departamentul grăbește a scriei Cinstitei Cîrmuirii ca numai decît să meargă la fața locului însuși dum-nealui cîrmuitorul și deodată cu ridicarea numitului Nică Savu pe care-l trimite aici cît mai în grabă și cu cea mai bună

37) *Arhiv. St. Ploiești.* Pref. jud. Prahova. Inv. 6/1848.

38) *Ibidem.* Dos. 4/1848. În fotocopie la Muz. jud. de istorie Plo-iești. Inv. nr. 6056.

Handwritten flourish or signature at the top left.

Handwritten text at the top center, possibly a title or address.

684

Main body of handwritten text, starting with a large 'D'.

- ...
- ...
- ...
- ...

Main body of handwritten text, continuing from the top section.

Handwritten signature or name at the bottom left.

Handwritten text at the bottom right, possibly a date or location.

1848. 11 Oct. 10. 11. 3

Iorgu Alexandru, proprietarul moșiei Podul Văleni, face cunoscut Cîrmuirii de Prahova, că 4 locuitori care au luat parte la revoluție mai poartă duhul „tulburărilor“ și se îndărătnicesc la îndatoriri, insistînd pe ceilalți locuitori (11 oct. 1848)

pază de nedosire spre a să chibzui pentru a lui înfrinare, să vorbească cele de cuviință și obștei locuitorilor acelu sat Telega spre a depărta prin sfătuire și băgările de seamă ce li se va face orice pornire va fi apucat a să insufla în inimile lor din partea acelu amăgitor.»

Șeful Departamentului, ss. *indescifrabil*; Șeful Secției, ss. *indescifrabil*.

Nr. 1/1606 din 1849, februarie 16, secț. 1. 39)

Pentru a stăvili contactul locuitorilor cu Transilvania, unde revoluția era în toi, la 26 noiembrie 1848, Departamentul din Lăuntru, prin ord. nr. 3012, dă instrucțiuni Cîrmuirii Prahova să întărească paza granițelor pentru a evita trecerea „făcătorilor de rele“⁴⁰⁾.

În vederea arestării participanților la revoluție, Departamentul Trebilor din Lăuntru trimite la 14 ianuarie 1849, Cîrmuirii județului Prahova următoarea adresă :

„Luînd știință că mulți din cei ce au luat o însemnată parte în evenimentele trecute din acest Principat și care cu venirea prea puternicei împărătești armii trecuseră peste graniță în Transilvania, acum, cu prilejul turburărilor ivite acolo, se întorc înapoi, strecurîndu-se în Principat printre refugiații ce vin aici și să sprijinesc pe la locurile unde au cunoscuți adică pe la arendași, pe la cîrciumi mai dosnice, pe la locuitori și pe la vii prin dealuri, Departamentul, spre îndeplinirea celor ce s-au pus înaintea cinstitei cîrmuiri prin porunca de sub nr. 381, a socotit de trebuință a lua și următoarele măsuri :

1) de a să îndatora egumenii și stareții de pă la mănăstiri și schituri ;

2) toți proprietarii și arendașii moșiilor ;

3) toți pîrcălabii, aleșii sătești și preoții satului ;

4) toți proprietarii hanurilor și cîrciumilor, ca îndată ce vor dovedi asemenea oameni să-i încunoștiințeze dregătoriilor locale ca să să prinză îndată și din stație în stație să se trimită la acest Departament ca să să înainteze la locul hotărît pentru niște asemenea oameni. Pentru care să scrie acestei cinstite cîrmuiri a pune cea mai deaproape îndatorire persoanelor mai sus expuse, făcîndu-le cunoscut, că veri care dintr-înși

39) *Arhiv St. Ploiești* ; Pref. Prahova. Inv. nr. 62/1848.

40) *Ibidem*. Inv. nr. 1/1848, f. 429.

(i) să va dovedi că a îndrăznit să tăinuiască niște asemenea oameni să vor pedepsi criminalicește.

Totodată și cinstita cîrmuire se va afla cu neadormită priveghere și prin cele de sub cumpăt iscodiri ce va face să se silească a dovedi aflarea unor asemenea oameni în cuprinsul județului său, stăruind a se păzi cu întregime îndatoririle ce se pune asupra celor mai sus însemnați iar de urmare va raportui în grabă. Șeful Departamentului, ss. *indescifrabil*. Nr. 592/1849, ianuarie 21. Secția I⁴.41)

În vederea arestării participanților la revoluție, Departamentul Treburilor din Lăuntru trimite la 14 ianuarie 1849, cîrmuirii județului Prahova, următoarea adresă :

„Luînd Departamentul știință că mulți propagandiști din deosebite clase atît din cei cunoscuți și hotărîți a nu mai intra în Principat după a lor trecere peste graniță, precum și alții după aici și du prin alte părți, atît mireni cît și partea bisericească, să află preumblîndu-se, acolo, în prezențe precum și prin satele județului, silindu-se prin toate chipurile a neastîmpăra și a neliniști odihna publică sub felurite născociri și tălmăciri scandaloase, și din partea cîrmuirii nu numai că se vede urmîndu-se desăvîrșită neîngrijire spre întîmpinarea unor asemenea neorînduiei și nepravilnice fapte ale pomeniților, dar ceia ce să vede a fi mai trist este neștiința întru care petrece cîrmuirea despre asemenea urmări ce se întreprind în ocolul județului său împotriva și a dorinței guvernului și a nenumăratelor porunci într-acesta.

Departamentul dar chiamă cu dinadinsul și cea mai daproape luare aminte a d-lui cîrmuitor ca să cerceteze cu scumpătate și să privegheze aceste împrejurări cu cel mai stăruitor mijloc și îndată ce va dovedi vreo asemenea persoană prin sate sau în oraș, uneltitor și întreprinzător de sfătuitor și povețe propagandistice împotriva stăpînirii și a obșteștei liniști, pe un asemenea om fără excepție, de orice stare și traptă va fi, numaidecît să-l arestuiască și prin ștafet să raportuiască Departamentului îndată persoana și urmarea întreprinsă de către dînsul, spre a se hotărî numaidecît osînda și convenita pedeapsă.

41) *Arhivele Statului Ploiești*. Pref. Prahova. Inv. 64/1848, dos. 121/1848.

Tot într-o vreme însă se va face cunoscut de obște, prin publicații, că vericine să va dovedi că au primit în gazdă pe un asemenea om cu cuget și urmări împotriva stăpînirii și a liniștii, sau că, cunoscîndu-l nu-l va încunoștința îndată dregătorilor din partea locului, unul ca acela de orice clasă (...) va fi acolo în oraș sau în cuprinsul județului, socotindu-se ca gazdă de făcător de rele se va spune acelorași pedepse și osînde ce sînt hotărîte prin pravila criminală.

Pentru această trebuință cerînd de a avea Departamentul în toată vremea lămurită știință despre verice mișcări și întîmplări în cuprinsul acelu județ, cîrmuirea se va afla cu cea mai deaproape îngrijire și neadormită priveghere precum și toți subcîrmuitorii în ocolul plășilor lor asupra adunărilor ce se fac prin casele publice și pe la alte deosebite locuri atît în oraș cît și prin județ cu chip cuviincios, tainic și secret și va raportui Departamentului, iarăși în secret, odată pe săptămînă, orice întîmplare extraordinară s-ar ivi și s-ar simți că se vorbesc sau cugetă în vre un chip nepotrivit cu a stăpînirii dorință.

O asemenea polițienească măsură, Departamentul o cere de la cinstita cîrmuire a se păzi cu toată întregimea și cea mai desăvîrșită strășnicie spre a se face ca niște turburători ai obșteștii odihne și ai... (document deteriorat și nu se știe ce a cuprins inițial) liniștitei petreceri a locuitorilor țării»

Șeful Departamentului, ss. *indescifrabil*.⁴²⁾

Represiunea este îndreptată și împotriva țiganilor. Robi pe moșiile boierilor și mănăstirilor, ei sînt emancipați prin art. 14 al Proiectului de Constituție de la Izlaz.

Prin ordinul său din 24 sept. 1848, Departamentul din Lăuntru dispune ca aceștia să fie trecuți la proprietățile cărorora au aparținut.

Iată-i cuprinsul :

„Este cunoscut că în turburările trecute s-au răsvrătit și toți țiganii ce erau așezați prin liniere și statorniciți pe la feluri de proprietăți, cu nădejde ca să intre iarăși în viețuirea cea rătăcită, preumblîndu-să din loc în loc și abătîndu-să la feluri de neorîndueli precum petrecea mai nainte de a lor așezare. Această faptă dar împotriva măsurilor luate de către

42) *Arhiv. Stat. Pl. Prefectura Prahova. Inv. 64/1848.*

stăpînire și chiar a folosului lor urmînd nu numai a să stabili dar a să și îndrepta cu desăvîrșire, grăbește de a îndatora pe aceea cîrmuire să facă îndată cea mai stăruitoare punere la cale prin suptcîrmuitorii plășilor, ca oricîți țigani vor fi fost liniati pã veri ce proprietate și se vor fi risipit pe la alte locuri, ori în acela ori prin alte județe, să să aducă negreșit la urma lor, statornicindu-să locurile unde-și au locuința înainte de 11 iunie, urmîndu-să înțelegerea despre aceasta între cîrmuiri ca la orice județ să vor găsi asemenea țigani, sprijiniți din liniile altor județe, să-i ridice și să-i întoarcă la urma lor supt luare de dovezi, îngrijind cîrmuirea ca în cel mai scurt soroc, nici unul măcar din cei ce să vor fi strămutat să nu rămîie nedovedit și neîntors la urma lui. Iar după aceasta va rămîie cîrmuirea și suptcîrmuitorii plășilor cu priveghere asuprã-le ca să-i statornicească cu desăvîrșire în locuințele lor și să-i supuie a să îndeletnici în munca pãmîntului deopotrivă cu ceilalți locuitori ai țării care este singurul mijloc de a fi și soarta lor îmbunătățită.

De primirea aceștia și urmare va avea Departamentul rãspuns.“

Șef Departamentului, ss. *indescifrabil*. 1848, septembrie 24.⁴³⁾

Vine apoi rîndul telegenilor.

După trecerea valului revoluționar, călugării mănăstirii Mărgineni încearcă din nou să cotopească pãmîntul moșnenilor. Aceștia însă nu se lasă și în anul 1859 se iscă un alt proces pentru hotărnicia unor livezi de fîn pe care arendașul moșiei mănăstirești, Luca Savopol, voia să le cosească.

Procesul începe prin cercetări și anchete la fața locului, însoțite de interogatoriile celor socotiți ca instigatori la răscoală. Țăranii sînt acuzați de însușirea unor livezi ale Mănăstirii, de împotrivire... „la oamenii mănăstirii și dorobanții care-i însoțeau cît și la dl. administrator respectiv cît și la predecesorii d-lui administrator.“⁴⁴⁾

În cursul cercetărilor și interogatoriului, unii din cei acuzați că au participat la această mișcare au negat fie din teamă fie că nu luaseră parte.

43) *Arh. St. Ploiești*. Pref. jud. Prahova. Inv. 10/1848, dos. 12/1848

44) Stoica Teodorescu, „*Monografia com. Telega*“, p. 129, doc. 66 din anexă.

Alți conducători ai țăranilor au avut o atitudine demnă și plină de curaj. M. Băicoianu a precizat că „în adevăr s-a împotrivit la oamenii mănăstirii și la oamenii ce-i însoțeau“. Arătînd anchetatorilor motivul pentru care s-a opus, M. Băicoianu spune : „Pe cînd noi ne aflam cosind la livezi, au venit și cei din partea mănăstirii însoțiți de dorobanții administrației și noi toți locuitorii din satul Telega împotrivindu-ne nu i-am lăsat să cosească, spunîndu-le a se duce înapoi fiindcă de cînd ne-am pomenit nu s-a cosit de către altcineva fără numai de noi.“⁴⁵⁾

Pînă la urmă procesul se sfîrșește în favoarea mănăstirii și arendașului, țăranii fiind pedepsiți.

Hotărîrea judecătorească, pronunțată în ziua de 14 august 1859, avînd nr. 51, menționează că :

„Pe aceste baze Tribunalul Prahova în unire cu părerea d-lui procuror hotărăște : Manea Băicoianu și Mihai Voicu — conducători ai țăranilor — ca împotriviți fără armă, să se bată în fața locului cu cîte 12 lovituri la spate.

Costache Sima care a avut asupra (sa) toporul, ce se socotește ca armă și fiindcă el este nevîrstnic de ani 19, să se bată iarăși în fața locului cu 16 lovituri, a treia parte adică din osînda de 48 de lovituri ce s-ar fi considerat pentru vîrstnic, precum se face concesie prin articolul 57 tot din condica pentru nevîrstnici ...Atît osîndiții cît și desvinovății s-au înaintat onor. administrației a-i asigura cu valabilă chezașie conform ordinului d-lui Ministru al dreptății cu nr. 4164 din anul 1856“⁴⁶⁾

În felul acesta s-a desfășurat procesul țăranilor telegeni din 1859, care s-a terminat, după cum se vede, cu înfrîngerea acestora. Nici ciocănașii nu fură cruțați. Muncitorii de la salină aveau o situație deosebită de a celorlalți locuitori ai comunei Telega. Datorită faptului că lucrau în mina de sare ei erau scutiți de corvezi și contribuții la fisc, obligații ce erau plătite de către cămărașii ocnei.

În anul 1869 însă, deoarece organele administrative — primarul și subprefectul — au cerut muncitorilor de la salină să facă corvezile șoselelor, aceștia au intrat în grevă.

45) *Arh. Stat. Pl.* fond. Trib. Prahova S. II. Inv. nr. 574, p. 1

46) *Ibidem.*

Pentru satisfacerea doleanței lor (respectarea drepturilor ce le-au avut) ciocănașii au trimis o delegație condusă de Costache Bradoschi la Ministerul Treburilor din Lăuntru și au cerut să se respecte drepturile.

Li s-a răspuns verbal „că nu pot fi apărați de lucrarea drumurilor județene... că dacă nu voiesc a mai munci la salină... nu-i poate sili nimeni, putînd a-și căuta hrana vieții unde le convine mai bine“.⁴⁷⁾

Sosind la Telega cu un asemenea răspuns, muncitorii salinari au început agitațiile care au ajuns „la cel mai înalt grad de insubordonație încît unii s-au dositără, iar alții nu voiau a mai lucra.“

Deși un for autorizat al statului cum era Ministerul de Interne dăduse răspunsul că muncitorii pot pleca oriunde, organele aceleiași stat au intervenit pentru ca prin forță să fie obligați a intra în ocnă.

Autoritățile administrative au primit dispoziții categorice să ia măsuri ca muncitorii ciocănași să-și reînceapă lucrul.

În procesul verbal încheiat de ajutorantul subprefectului Plaiului Prahova, semnat și de primarul comunei Telega, se constată... „că după încredințarea ce dă dl. administrator, munca salinei este abandonată cu desăvîrșire ; că după încredințarea ce dă și dl. primar, cea mai mare parte din muncitorii angajați a munci la salină în condițiile de mai sus, au abandonat munca, împrăștiindu-se în alte părți, la muncă ; pe de o parte au scos întocmai copie după lista nominală de muncitorii salinari care se va atașa la acest proces (lista muncitorilor care se aflau în grevă și al căror număr se ridică la 211, se află la dosar), iar pe alta pentru toate cele ce precizăm am redactat prezentul proces verbal pe care l-am subscris..., obligînd din nou pe domnul primar a executa pe pîrîții muncitori în îndeplinirea angajamentului ce au cu onor. administrație, spre evitarea a ori ce pagubă la care din contră statul este expus“.⁴⁸⁾

---

47) *Arh. St. Pl.*, Cabinet 1 Instrucție, dos. nr. 166/1869.

48) *Ibidem*.

După înfrângerea revoluției de la 1848 de către armatele turcești, chemate în țară de reacțiunea internă, atât conducătorii cit și participanții și simpatizanții ei, care nu fugiseră peste graniță, au fost prinși și întemnițați în diferite închisori din țară.

Numai la închisoarea Văcărești se aflau în luna noiembrie 1848 nouăzeci și doi de deținuți politici⁴⁹⁾, numărul acestora fiind mult mai mare în închisorile din țară, datorită caracterului popular pe care l-a avut revoluția.

După înnăbușirea revoluției a început represiunea împotriva participanților și simpatizanților evenimentelor revoluționare. Cei activi au fost închiși, iar simpatizanții au fost înlăturați din posturile lor, așa cum s-a întâmplat cu învățătorii, cauză pentru care școlile au fost închise în urma decretului Eforiei Școalelor nr. 1066 din nov. 1848.

La mânăstirea Mărgineni, în a cărei închisoare au fost închiși mulți deținuți politici revoluționari, pe lângă paza militară care s-a mărit în urma multor depeșe din partea comandanților gărzii ce solicitau sporirea ei... „spre a nu suferi dl. ofițer vreo lipsă la îndeplinirea trebuințelor și datoriiilor sale...”⁵⁰⁾ după cum menționează ordinul Departamentului din Lăuntru prin care se aprobă mărirea gărzii. Alături de comandant mai exista un responsabil al închisorii în persoana egumenului mânăstirii care, prin abuzurile ce făcea, a creat condiții de viață foarte grele pentru deținuții politici.

Despre abuzurile acestuia a ajuns vestea pînă la șeful Departamentului din Lăuntru, care ordonă prefectului de Prahova... „ca însăși domnul cîrmuitor să se repează la arătata mânăstire ca să îndemne pe cuvioșia sa a păzi ezact condițiile ce sînt puse înainte despre chipul și felul îndestulării acestor arestați.”⁵¹⁾

Deși prefectul județului s-a ocupat îndeaproape de această problemă, egumenul mânăstirii nu s-a lăsat de obiceiurile sale, micșorînd rația de alimente și de lemne de foc cuvenită

49) Mihail Regleanu, „Contribuții documentare cu privire la Rev. din 1848”. Studiu publicat în „Arh. Statului : 125 de ani de activitate”, București, 1957, pag. 309.

50) *Arhiv Stat. Ploiești*. Pref. Prahova. Inv. nr. 5/1850.

51) *Ibidem*.

deținuților politici. Situația acestora s-a înrăutățit și mai mult, prin micșorarea tainului zilnic ce li se cuvenea, după cum scrie raportul nr. 216 din 22 septembrie 1850, al orînduitului cu îngrijirea arestaților politici în care se spune : „Și fiindcă după hîrțile de la cancelerii și după înțelegerile verbale ce au avut ofițerii înaintea mea, însumi văz că nu este mijloc a-l aduce la îndreptare pe acest om a cărui misie de creștin ar fi ca chiar fără mijloacele stăpînirii, cu de la sine să îndulcească amarul soartei unor nenorociți (avînd destule mijloace)“⁵²⁾

Subalimentați, ținuți în celule cu geamurile sparte, deoarece... „niciun meșter nu s-a deplasat din Ploiești să pună geamurile ce erau sparte...“⁵³⁾ la închisoarea Mărgineni, chinuți de frig și pătrunși pînă la oase de gerul iernii anului 1850, mulți deținuți politici erau bolnavi.

Situația unora dintre aceștia era atît de gravă încît autoritățile au acceptat transferarea lor la spitalul Boldescu din Ploiești... „pentru o cură serioasă pentru patima hronică ce sufereau“⁵⁴⁾

Deși au fost aduși la spitalul din Ploiești pentru a se însănătoși, nici aici n-au găsit condițiile necesare pentru tratament, deoarece nu aveau liniștea necesară.

În aceeași cameră în care erau cazați deținuții politici bolnavi, se afla și garda de ostași care... „dorm, beau tutun și mîncă înlăuntru unde li se aduce doniți cu fiertură ce strică aeru(l) și pe lîngă aceasta fac zgomot ziua și noaptea cu neconținute umblete pe ușă“⁵⁵⁾

Bolnavii, neavînd liniștea necesară, nu se puteau vindeca și sufereau mult, fapt ce a înduplecat autoritățile în urma numeroaselor cereri să scoată sentinelele din camera lor după ce ferestrele salonului în care erau internați au fost ferecate cu 45 oca vergele de fier care atunci au costat administrația spitalului 50,25 lei.

Tratamentul la care bolnavii, deținuți politici, erau supuși în spitalul Boldescu din Ploiești era cu totul ineficace, încît starea lor se înrăutățea din ce în ce mai mult.

---

52) *Serv. Arh. Stat, Ploiești, Pref. Prahova. Inv. nr. 5/1850.*

53) *Ibidem.*

54) *Ibidem.*

55) *Ibidem.*

Ne mai putînd suporta condițiile mizere din spital, bolnavii cer reîntoarcerea la locul de unde fuseseră aduși, preferînd viața din pușcărie în locul celei din spital. Din acest punct de vedere este semnificativă cererea bolnavului I. Roțescu, din care cităm următoarele :

„Grelele și neașteptatele noi suferințe ce mă constring de patru zile în spitalu(l) de aici mă fac ca fără a le mai arăta cît sînt de multe și chiar vătămătoare sănătății să mă rog și-acum cu tot respectu(l) onorabilii cîrmuiri ca să bine voiască a pune la cale întoarcerea mea la arestul Mănăstirii Mărgineni“.⁵⁶⁾

Documentele de care dispunem în prezent ilustrează viața grea și plină de suferințe la care au fost condamnați cei care acum 120 ani au ridicat steagul revoluției pentru libertatea socială și națională a întregului nostru popor.

Din cele mai sus scrise, reiese că în 1848 masele populare au participat activ la revoluție.

Sub influența moderaților, Guvernul Provizoriu a amînat satisfacerea revendicărilor esențiale ale acestora ; dezamăgite, s-au retras din revoluție, nemai avînd interes. Aceasta a fost cauza principală a înfrîngerii revoluției.

Smulgînd puterea din mîinile boierilor, burghezia încearcă să realizeze numai acele revendicări care satisfăceau interesele sale de clasă. Mai departe nu a mers ; dealtfel nici nu voia. La diferite momente favorabile a mai realizat reforme din acelea care-i conveneau sau nu-i erau nefavorabile. Astfel, în 1859 participă la lupta pentru unire iar în 1877, cu ezitări și condiționat, la cea pentru cucerirea independenței de sub jugul otoman. Mai departe n-a mai mers.

Încetul cu încetul idealurile de la 1848 au fost părăsite. Chiar termenul de aderent la idealurile anului 1848, sau luptător pentru cauza anului 1848, de „pașoptist“, luă un înțeles pejorativ. Slabă numericeste și legată de interesele proprietății latifundiare, ajunse la înțelegere cu marii proprietari de pămînt, punînd bazele monstruoasei coaliții.

Timp de aproape 100 de ani înțelegerea burghezo-moșierească puse stavilă realizării marilor reforme de care avea nevoie poporul. Spiritul revoluționar determinat de creșterea

---

56) *Serv. Arh. Stat. Ploiești*. Pref. Prahova. Inv. nr. 5/1850.

mișcării muncitorești și înființarea P.C.R., constrâng clasa stăpînitoare la acordarea unor reforme parțiale ca cea agrară și a votului obștesc, care fără să rezolve problema pămîntului și pe cea politică aveau menirea să stăvilească avîntul de luptă al maselor populare.

În perioada dezvoltării capitaliste a României, burghezia a căzut la înțelegere cu moșierimea pentru a înăbuși lupta poporului. La baza acestei înțelegeri stătea menținerea marii proprietăți moșierești asupra pămîntului, ceea ce a determinat păstrarea unor puternice rămășițe feudale și înapoierea economică și socială a țării. Acest caracter specific al evoluției României a adus suferințe înzecite proletariatului și țărănimii muncitoare.

Smulgînd puterea din mîinile burgheziei la 6 martie 1945, clasa muncitoare, în frunte cu P.C.R., desăvîrși revoluția burghezo-democratică, realizează revendicările de la 1848 și le depășește, trecînd la făurirea orînduirii socialiste, statornicind pe baze noi întreaga viață materială și spirituală a poporului român.

Cu drept cuvînt, tov. Emil Bodnăraș, putea sublinia cu prilejul aniversării a 120 de ani de la mișcarea revoluționară din Iași, străvechi leagăn de cultură și progres al poporului nostru, că :

„I-a revenit clasei muncitoare, partidului său comunist, misiunea istorică de a asigura, după aproape o sută de ani, realizarea deplină a aspirațiilor poporului la dreptate socială și libertate națională, de a crea condiții pentru progresul ne-stîinjenit al țării. Continuatoarele a celor mai bune tradiții de luptă și stegar al celor mai înaintate idei, clasa muncitoare, aliată cu țărănimea, cu intelectualitatea, cu toate forțele progresiste ale țării, a realizat profunde transformări înnoitoare în sînul societății românești“.⁵⁷⁾

La rîndul său, tov. N. Ceaușescu, secretar general al C.C. al P.C.R., subliniind contribuția maselor populare la dezvoltarea societății, afirma că : „Numeroasele pagini din istoria

---

⁵⁷⁾ Em. Bodnăraș, — Scînteia, anul XXXVII, nr. 7666, 7. IV. 1968 „Discurs rostit la Adunarea de la Iași cu prilejul aniversării a 120 ani de la Revoluția din 1848 în Moldova“.

țării noastre sînt pline de luptele revoluționare ale țăranilor, tîrgoveților, meșteșugarilor, cărturarilor, păturilor largi ale poporului care s-au ridicat de-a lungul secolelor, în repetate rînduri, împotriva asupririi și împilării străine, pentru dreptate socială, pentru neatîrnarea politică.“⁵⁸⁾

„Continuînd lupta de veacuri pentru eliberarea socială și națională, cele mai bune tradiții ale mișcării muncitorești și socialiste din România, Partidul Comunist este în noile condiții istorice exponentul fidel al intereselor clasei muncitoare, ale întregului popor.“⁵⁹⁾

58) N. Ceaușescu, *„Partidul Comunist Român, continuator al luptei revoluționare și democratice a poporului român, al tradițiilor mișcării muncitorești și socialiste din România“*, p. 11.

59) *Ibidem*, pag. 23.

MANIFESTĂRI ALE LUPTEI ȚĂRĂNIMII DIN JUDEȚUL PRAHOVA ÎN TIMPUL REVOLUȚIEI DE LA 1848

EL. NEGULESCU și D. MÎNDROCEANU

Libertatea comerțului și deschiderea porților de la Dunăre, garantate Țării Românești prin tratatul de la Adrianopol, au accelerat destrămarea feudalismului și dezvoltarea forțelor și relațiilor de producție capitaliste.

Creșterea forțelor de producție era reflectată în înmulțirea numărului atelierelor cooperăției simple, apariția primelor întreprinderi industriale mecanice și instalații industriale puse în mișcare de forța aburului, în dezvoltarea producției agricole ca urmare a transformării domeniului feudal în întreprindere producătoare de cereale — marfă, în progresul comerțului interior și dezvoltarea celui exterior.

Creșterea producției agricole și industriale și dezvoltarea comerțului au favorizat ascensiunea unei clase noi, burghezia, compusă din industriași și meseriași de tip nou, de negustori, exportatori de produse agricole și dintr-o pătură din ce în ce mai numeroasă de intelectuali. În același timp începe să crească și numărul muncitorilor salariați.

Dezvoltarea noilor forțe și relații de producție a fost influențată și de Regulamentul Organic care a pus țara în situația de a profita de avantajele tratatului de la Adrianopol, dar, în același timp a pus la dispoziția marilor proprietari instrumentul de represiune indispensabil pentru a menține în stare de supunere masele țărănești, din ce în ce mai nemulțumite de înăsprirea exploatării la care erau supuse.

Dezvoltarea în sens capitalist a Țării Românești era însă împiedicată de dominația boierimii interesată în apărarea orînduirii feudale și a relațiilor de producție corespunzătoare acesteia. Noua clasă în plină dezvoltare, burghezia, în această

perioadă antrenează în lupta pentru înlăturarea relațiilor de producție și a puterii politice a boierimii conservatoare, atît masele populare din orașe, cît și țărănimea clăcașă a cărei situație era extrem de înrăutățită din cauza servituțiilor feudale, menținute de Regulamentul Organic.

Puternicele contradicții dintre burghezie și boierime pentru cucerirea puterii economice și politice în stat au dat naștere situației revoluționare care a culminat cu revoluția de la 1848 din Țara Românească.

Flacăra revoluției aprinsă în Oltenia la Izlaz în ziua de 9 iunie, a cuprins repede întreaga țară. Alături de revoluționarii din toată Țara Românească participă la sprijinirea revoluției și masele populare din județul Prahova.

Exploatarea țărănimii în cele două decenii premergătoare revoluției de la 1848 devenise de nesuportat în acest județ. Numeroase documente din această perioadă atestă asuprirea țărănimii clăcașe nevoită a da dijme tot mai mari impuse de legi și de tot felul de abuzuri ale boierilor și arendașilor. Chiar unele măsuri luate de stăpînire în această perioadă cu scopul de a întări drepturi ale boierimii prevăzute în legile țării oglindesc abuzurile pe care le suferea țărănimea; astfel, ofisul domnesc nr. 365 din 1840 stabilea taxele de ierbărit pe care locuitorii clăcași erau nevoiți să le plătească arendașilor peste cele prevăzute de Regulamentul Organic. În exemplificarea ideii de mai sus este interesant de menționat că acest ofis era justificat de faptul că „arendașii fiind străini de adevăratul folos al proprietății se întind în lucrări nechibzuite, producînd neorînduieli“.¹⁾

Nenumăratele plîngeri ale țaranilor sînt o oglindă vie a asupririi boierești, a traiului din ce în ce mai greu de suportat. Locuitorii satului Zănoaga arătau în 1847 prin jalba lor către Departamentul din Lăuntru că arendașul îi bate, îi încarcă și jefuiește la dijmă, le socotește două zile de dijmă în una, iar vitele lor mor din cauză că nu li se permite să folosească izlazul; din cauza acestor nedreptăți se vād nevoiți să nu mai prelungească contractul de arendare pe 3 ani, iar dacă vor fi forțați „ne vom pune contra“.²⁾ Tot în același an țaranii clăcași din satele Pleașa și Balaca se plîng autorităților

1) *Arh. Stat. Pl.* Prefectura Prahova, dos. 7/1840, fila 2.

2) *Ibidem*, dos. 13/1848, filele 5—7

contra arendaşului moşiei Bucov care-i bate, îi încarcă la dijmă şi îi înşală la măsurători, determinându-i pe unii dintre ei să fugă.³⁾

Silniciile şi îndatoririle ce se resfrîngeau asupra ţărănimii clăcaşe au intensificat împotrivirea ei faţă de exploatarea, împotrivire ce s-a manifestat sub diferite forme, înainte de izbucnirea revoluţiei şi anume fuga de pe moşii, strămutarea de pe o moşie pe alta, devastarea unor moşii, refuzul de a presta obligaţiile impuse.

Astfel, în iulie 1840, arendaşul moşiei Țintea reclama Cîrmuirii că deşi a arătat în mai multe rînduri că unii din locuitorii s-au strămutat pe alte moşii fără formele legiuite, nu s-a luat nici o măsură şi ca urmare s-au strămutat şi alții. La cererea arendaşului acestei moşii ca țăranii să fie aduși înapoi Cîrmuirea Jud. Prahova se adresează Cîrmuirii Jud. Saac „să aducă la urma lor pe cei strămutați pe moșia Bucov“.⁴⁾

În urma unui raport din 1840 al Cîrmuirii jud. Prahova că locuitorii clăcași ai satului Teșila s-au opus subocîrmuirii Plaiului Prahovei în aducerea la îndeplinire a rezoluției Departamentului pusă pe raportul cinovnicului care a făcut anchetă în pricina dintre ei și arendaș, Departamentul din Lăuntru dă ordin ca „locuitorii care au îndemnat la nesupunere și răzvrătitoare porniri să fie dojeniți cu toiage la spate în fața celorlalți locuitori“, apoi să fie dați pe chezașie.⁵⁾

În nov. 1840 se cerceta de către autorități jalba serdarului Costache Filitis pentru pagubele ce le-a suferit din partea locuitorilor la proprietatea sa din satul Valea Negovanilor, între anii 1838—1840, fiind jefuit de mai multe ori, iar în urmă dîndu-i-se foc pivniții și cămării sale.⁶⁾

De multe ori țăranii, în plîngerile lor către stăpînire, amenințau că își vor rezolva singuri soarta. Astfel, în iunie 1840, locuitorii clăcași ai moşiei cătunului Provița se plîng domnitorului de tiraniile și caznele la care sînt supuși de

3) *Ibidem*, filele 20—24.

4) *Ibidem*, filele 19—20.

5) *Ibidem*, dos. 1/1840.

6) *Arhivele Statului Ploiești*, Judecătoria jud. Saac, doc. 27/1840, fila 1.

arendaș, arătînd că dacă nu li se face dreptate se vor duce cu toții pe alte moșii.⁷⁾

În Cocăraștii de Jos și Brătești, țăranii clăcași „fiind rău nărăviți“, refuzau să plătească datoriile către proprietate, conform regulamentului.⁸⁾

Răzvrătirea țăranilor clăcași căpătase un caracter atît de intens încît stăpînirea a fost nevoită să intervină deseori cu armată, cu pedepse crunte și închisoare. Este semnificativă în legătură cu aceasta „nesupunerea“ locuitorilor din com. Telega unde Cîrmuirea jud. Prahova a trimis reprezentanții săi în anul 1847 care să-i determine pe clăcașii de pe moșia mănăstirii Mărgineni să-și respecte îndatoririle. Această intervenție a Cîrmuirii avusese loc de mai multe ori în anii anteriori ceea ce a determinat-o să raporteze că locuitorii satului Telega sînt cunoscuți pentru îndărătnicia și nesupunerea lor, încît chiar dorobanților le era frică să intre în sat; de aceea s-a văzut nevoită să ceară Departamentului din Lăuntru sprijin pentru executarea poruncii „față de niște oameni care se cunosc că sînt departe de orice credință și respect către stăpînire“.

În răspunsul la raportul Cîrmuirii privind această situație, Departamentul a dat dispoziție să se folosească toate mijloacele, pentru a ridica pe cei „impotrivitori“ care să fie „dojenii“ în mijlocul tîrgului cu 50 lovituri și să fie închiși la poliție pînă se vor hotărî „cuenitele mijloace pentru a lor desăvîrșită supunere la poruncile stăpînirii“.⁹⁾

Țăranii de pe moșia Găvana, plasa Tîrgșor „rău nărăviți“, au tăiat cu forța o mare parte din pădurea proprietate a mănăstirii Sărindaru și împotriva lor nu s-a putut lua nici o măsură,¹⁰⁾ iar cei de pe moșia Zănoaga nu s-au supus îndatoririlor „și s-au arătat foarte îndărătnici“ : o parte din ei au fost arestați și duși la poliție unde „pentru ale lor purtări în duhul răzvrătirii împotriva arendașului lor „au fost bătuți.“¹¹⁾

7) *Arh. Stat. Pl. Prefectura jud. Prahova*, dos. 7/1840, filele 29—33.

8) *Ibidem*, dos. 18/1847, filele 6—7.

9) *Ibidem*, filele 47, 48, 75.

10) *Ibidem*, fila 42.

11) *Ibidem*, dos. 14/1848, filele 16—20.

Viața din ce în ce mai grea a țărănimii asupra căreia se răsfrîngeau din ce în ce mai multe îndatoriri și care a determinat-o să recurgă la forme violente de înlăturare a exploataării în cele două decenii premergătoare revoluției de la 1848, a demonstrat creșterea spiritului de revoltă al acestei categorii sociale. De aceea burghezia, în lupta împotriva orînduirii feudale, arborînd în programul său emanciparea și împrăștierea țărănilor, a găsit în țărani — majoritatea populației — un puternic aliat care nu aștepta decît un prilej să se răscoale pentru a primi pămînt și a nu mai fi aserviți.

Spiritul înalt de revoltă al maselor populare din județul Prahova, înaintea revoluției de la 1848, a făcut ca acest județ să constituie un focar pentru declanșarea revoluției, al cărui conducător a fost stabilit prin programul Comitetului revoluționar, N. Bălcescu. Chiar dacă revoluția nu a putut izbucni în jud. Prahova la data fixată de 9/21 iunie, deoarece activitatea lui N. Bălcescu a fost împiedicată de urmărirea sa de către colonelul Banov trimis de Bibescu Vodă să-l prindă și să-l aducă arestat la București, totuși masele populare și intelectualii din acest județ, atașați cauzei revoluției, au sprijinit activ revoluția contra reacțiunii interne și au apărut-impotriva intervențiilor armate contrarevoluționare din afară.

Trădarea cauzei țărănimii, abandonarea reformei agrare datorate atitudinii trădătoare din timpul revoluției a curențului liberal — moderat care a pactizat cu marea burghezie și boierime, nu a putut frîna avîntul revoluționar al țărănimii. Mai mult, masele de la sate, care asiguraseră prin forța lor succesul revoluției au trecut la fapte, neținînd seama de hotărîrile guvernului, astfel că, la 14 iunie 1848, Departamentul cerea Cîrmuirii Jud. Prahova să ia toate măsurile posibile ca țărani să se ocupe de muncile agricole pe care le-au adănat în așteptarea schimbărilor privind proprietatea.¹²⁾

Arendașul moșiei Ariceștii de Sus reclama districtului la 2 iulie 1848 că locuitorii clăcași de pe moșia sa au refuzat să mai îndeplinească obligațiile către proprietate, lăsînd pămîntul nelucrat și cerea ca „pe cei mai îndărătnici să-i pilduiască.”¹³⁾

12) *Ibidem*, filele 70—71.

13) *Ibidem*, fila 80

În ciuda tuturor măsurilor administrative luate, masele țărănești s-au împotrivit și mai departe proprietarilor și arendașilor. Locuitorii clăcași din satul Muru, îndemnați de un anume Ioniță Vasilion și de pircălab, au refuzat să mai îndeplinească obligațiile ce le aveau față de moșier, „fiind cu totul îndărătnici“.¹⁴⁾

De asemenea locuitorii clăcași de pe moșia Băicoi s-au împotrivit să mai facă zile de clacă și au lăsat grânele nescerate și finul boierului necosit.¹⁵⁾

Lupta maselor populare prahovene a căpătat și forme violente, fiind trezite de revoluție asupra drepturilor lor și îndirjite de poziția boierimii față de rezolvarea problemei agrare. Astfel, locuitorii vetrei mănăstirii Mislea au refuzat să plătească ierbăritul pe anul 1847 sub cuvînt „că ei fiind din cei desrobiți, li se iartă datoriile către proprietate pe termen de 3 ani“.¹⁶⁾

Și locuitorii clăcași de pe moșia Breaza s-au opus îndatoririlor față de boier; această rezistență fiind destul de violentă, fapt ce a determinat administrația districtului să trimită pentru „liniștirea locuitorilor clăcași de pe moșia Breaza“, tistul de dorobanți al județului.¹⁷⁾

Arendașul moșiei Buda reclamă în august 1848 că locuitorii clăcași sînt „cu totul răzvrățiți“ și au lăsat vitele să intre în ograda cu porumb, pricinuindu-i mari pagube.¹⁸⁾ La fel proprietarul moșiei Tăricești s-a văzut nevoit să ceară ajutorul autorităților deoarece clăcașii „au pășit în mare parte anarhic și cu vrăjmășie împotriva intereselor proprietărești“.¹⁹⁾

În satul Mehedința, locuitorii clăcași care lucrau pe moșia mănăstirii Mărgineni s-au ridicat pentru cîștigarea drepturilor; astfel, egumenul mănăstirii reclama autorităților în iulie 1848 că „sătenii în semeție se duc în pădurea oprită și taie lemne neconținut, iar alții pescuiesc cu plasele în balta mănăstirii“ și nu îi poate cu nimic opri.²⁰⁾

14) *Ibidem*, fila 117.

15) *Ibidem*, fila 127.

16) *Ibidem*, fila 96.

17) *Ibidem*, fila 81.

18) *Ibidem*, filele 153—154.

19) *Ibidem*, filele 164—166.

20) *Ibidem*, dos. 5/1848, filele 428—429.

Lupta revoluționară a țărănimii prahovene s-a manifestat și prin fuga de pe moșii și refuzul de a se mai întoarce, față de care autoritățile au organizat urmărirea și prinderea lor; aceste manifestări sînt oglindite în numeroasele plîngeri ale boierilor și arendașilor către autorități în care cer prinderea țăranilor fugiți „cu prilejul revoluției“; astfel, din satele Crivina și Poenari au fugit 34 familii de clăcași care nici în 1850 nu se reîntorseseră.²¹⁾

În mai multe sate țărănimea s-a manifestat deosebit de violent în timpul revoluției, mergînd pînă la incendierea produselor boierului, ocuparea unor proprietăți etc. Astfel în septembrie 1848 Cîrmuirea Prahova era nevoită să recurgă la „toate măsurile“ pentru stăvilirea luptei țăranilor fiind „alarmată de dese incendieri de nutreț și produse, întîmplate pe moșiile proprietarilor“.²²⁾

Locuitorii satului Drăgănești în timpul revoluției au încetat de a mai presta vreo lucrare pe moșia boierului și aveau asupra lor arme „pentru susținerea vremii revoluției și statornicirea constituției“.²³⁾

În plîngerea sa către Cîrmuire pitarul Procopie Filitis, proprietarul moșiei Cornu de Jos și arendaș al moșiei Comarnic, arăta în septembrie 1848 că locuitorii nu numai că nu vor să răspundă la drepturile proprietății dar i-au amenințat chiar viața; pentru a intra în aceste sate el a fost nevoit să ceară sprijin armat.²⁴⁾

Spiritul de revoltă și de rezistență al țărănimii din județul Prahova împotriva înăbușirii revoluției de către reacțiunea internă și cea externă a avut o deosebită amploare. Țăranii nu au părăsit lupta revoluționară, opunînd rezistență oricăror măsuri luate de autorități. În noiembrie 1848, subcîrmuirea plășii Cricov raporta că țăranii din cuprinsul plășii refuză să predea armele.²⁵⁾ Și în iarna anului 1848/1849 locuitorii satelor Cornu de Jos și Comarnic au continuat să nu se supună obligațiilor față de proprietar. „să fie cei mai îndrăzneți și

---

21) *Ibidem*, dos. 33/1850, fila 3

22) *Ibidem*, dos. 4/1848, fila 424.

23) *Ibidem*, dos. 611, fila 173.

24) *Ibidem*, dos. 64/1848, filele 11—13.

25) *Ibidem* dos. 61/1848, fila 8.

îndârjiți“, pentru care fapte mulți dintre ei au fost bătuți, dați pe chezășie sau trimiși în surghiun la diferite mănăstiri.²⁶⁾

Ideile revoluției, revoluția însăși, au influențat puternic țărănimea din județul Prahova care nu dorea revenirea la vechile orînduiri. Ea a sprijinit cu fermitate revoluția de la 1848, a demonstrat tradiția revoluționară din acest județ pentru sfărîmarea dominației moșierești. Năzuințele sale însă nu au fost realizate decît peste un veac, în anii construcției socialiste.

²⁶⁾ *Ibidem*, dos. 64/1848, fila 36.

CUPRINSUL

	<u>Pag.</u>
● Ecouri ale revoluției din 1848 în județul Prahova	3
● Manifestări ale luptei țărănimii din județul Prahova în timpul revoluției de la 1848 ...	39

C. 326 — I. P. „Tiparul“

